

יום ה', ב' בכסלו תשס"ג (7 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

השבת אנו קוראים בתורה את פרשת "תולדות" – על אודות משפחתו של יצחק ורבקה. להם נולדו תאומים – עשיו ויעקב אבינו. אומר רש"ר הירש על החינוך שהם קיבלו (בקשר לפסוק, "ויגדלו הנערים ויהי עשיו איש יודע ציד איש שדה ויעקב איש תם יושב אהלים". [בראשית כ"ה 27]): בשום מקום לא נמנעו חכמינו מלגלות חולשות ושגיאות, קטנות כגדולות, במעשי אבותינו הגדולים; **ודווקא ע"י כך הגדילו תורה והאדירו את לקחה לדורות**. אף כאן, הערה אחת שלהם מרמזת לנו כי הניגוד העמוק שבין נכדי אברהם מקורו העיקרי הוא – לא רק בתכונותיהם – אלא גם בחינוכם הלקוי [ר' בראשית רבה ס"ג, י"ד]. כל עוד היו [יעקב ועשיו] קטנים, לא שמו לב להבדלי נטיותיהם הנסתרות. תורה אחת וחינוך אחד העניקו לשניהם ושכחו כלל גדול בחינוך: **"חנך לנער על-פי דרכו"**. [משלי כ"ב 6]. יש לכוון את החינוך בהתאם לדרכו המיוחדת לו בעתיד, ההולמת את התכונות והנטיות הרדומות בעמקי נפשו, וכך לחנך אותו לקראת המטרה הטהורה, האנושית והיהודית כאחד. התפקיד היהודי הגדול – אחד ויחיד בעיקרו, אך **דרכי הגשמתו רבות ורבגוניות**, כדרכי תכונות האדם, וכרבגוניות דרכי חייהם.

בהקשר זה, הסיפור הבא...

לפני שנים מספר, בימי עשרת ימי התשובה, היתה לי ההזדמנות לדבר בקהילה יהודית מחוץ לניו-יורק בנושא: "ילדים, חינוך ותקשורת". בערב זה, בקהל היו חברי בתי הכנסיות בסביבה, מורים והורים מבית-הספר היהודי האזורי, אברכי כולל עם נשותיהם וצוות ותלמידים משיבת התיכון הקהילתית.

בהרצאה, דברתי על רעיון מסויים שלעניות דעתי היה לו מסר חשוב. לא זו היתה הפעם הראשונה ששיטפתי רעיון זה עם קהל; אך מה שקרה אח"כ הפתיע אותי. בהתמקד על תפקיד הורים ומורים, ציינתי כי: שלמה המלך לימדנו בספר משלי – **"חנך לנער על-פי דרכו"**. הורה בבית או מורה בכיתה חייב לשים לב שכל ילד הוא שונה זה מזה. לכל ילד יש האופי שלו, התכונות שלו, הכשרונות שלו. שלמה המלך לימד כי יש להתייחס לכל ילד כאינדיבידואל, ולא כבורג קטן בתוך כלל מנגנון האנושות. מעניין לציין כי המילה **"חנך"** כתוב בכתוב חסר; לא רשומה ה"ו" במילה. ייתכן כי שלמה המלך מנסה ללמדנו דבר חשוב – לא הישג גדול הוא לחנך ילד מוכשר ופיקח שיש לו מוטיבציה גבוהה ללמוד. כל מורה או הורה יכול ללמד ילד כזה. הישג אמיתי בחינוך הוא כאשר הנך מצליח ל"הגיע" לילד שחסר בו משהו... כאשר לילד חסר ריכוז או יכולת להבין דבר בקצב מהיר כמו ילדים אחרים, וההורה או המורה לוקח את הזמן לעזור לו שיבין, **זהו חינוך במובן האמיתי**. אזי, אומר לנו החכם מכל אדם, "חנך" – חנכו את ילדכם, אפילו שחסר בו הבנה, כשרון, או כל תכונה אחרת. קחו את הזמן (אפילו אם תאחרו

"לו עמי שומע לי, ישראל בדרכיי יהלכו. כמעט אויביהם אכניע, ועל צריהם אשיב ידי." [תהלים פ"א]

מתוך פרק התהלים שהיו הלוויים אומרים בבית המקדש ביום **חמישי**

יום נעים ושמח ושבת שלום!

כניסת השבת (ב"ש): 16²⁴

צאת השבת (ב"ש): 17²²

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל.

יום ה', ב' בכסלו תשס"ג (7 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

לחתונה הזאת...!), ה'יו סבלניים (אפילו אם צריכים להסביר את הפסוק עוד 3 פעמים). הבינו כי כל ילד הוא ייחודי ושונה זה מזה. אך הבינו גם שיש בו משהו שאין לאף אחד אחר!

לכן, דעתי – זו הסיבה כי חסרה ה"ו" במילה, "חנך".

אחרי ההרצאה, הסיעו אותי לישיבה כדי להתפלל ערבית במניין. יושב מאחור תלמיד ישיבת תיכון שנמצא בהרצאה. הוא פנה אלי ואמר. "תודה. תודה על השיחה המאלפת הזאת." "נעים לשמוע אותך אומר את זה", השבתי לו, "האם היה בה משהו במיוחד מעניין בשבילך?" "כן", אמר, "אהבתי מה שאמרת לגבי המילה, "חנך". הופתעתי. שאלתי אותו, "וכל-כך למה?" תשובתו הדהימה אותי: "כי אני הילד הזה", אמר. והמשיך: "כשהייתי צעיר, כמעט ולא הבנתי כלום. היה לי כל-כך קשה בבית-ספר, אך להוריי היתה סבלנות רבה איתי. הם הסבירו שוב ושוב את החומר, ותמיד היה להם זמן בשבילי. רק בזכותם הייתי יכול, לבסוף, להתקדם ואף להתקבל בישיבה." השתאיתי. והוא המשיך: "בעוד כמה ימים יהיה ערב יום הכיפורים. אני הולך להתקשר להוריי כדי להגיד להם מה שאמרת על "חנך", ואז שוב אגיד להם תודה על כל מה שעשו בשבילי."

מאשרת המשפחה שבה הילדים מעריכים כל מה שהוריהם עושים בשבילם.

מאשרת המשפחה שבה ההורים מכירים בכל מה שילדיהם אינם יכולים לעשות.

[הרב פסח קרוהן - "In the Footsteps of the Maggid" - 1992]

שבת שלום ומבורך!

"לו עמי שומע לי, ישראל בדרכיי יהלכו. כמעט אויביהם אכניע, ועל צריהם אשיב ידי." [תהלים פ"א]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום חמישי

יום נעים ושמח ושבת שלום!

כניסת השבת (ב"ש): 16²⁴

צאת השבת (ב"ש): 17²²

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל.